

بررسی فرصت ها، ظرفیت ها و چالش های اصلاح قانون زمین های کشاورزی در قزاقستان

قزاقستان با ۲۷۲۴۹۰۰ کیلومتر مربع مساحت پهناورترین کشور آسیای مرکزی و نهمین کشور بزرگ جهان است. بر اساس آمار سال ۲۰۱۵ جمعیت این کشور بالغ بر ۱۷/۶ میلیون نفر که تراکم نسبی آن ۶/۵ نفر بر هر کیلومتر مربع می باشد. قزاقستان دارای ۱۴ استان و سه شهر (آستانه، آلماتی، بایکنوربا مقررات خاص) اداره میشوند.

تولید ناخالص داخلی این کشور در سال ۲۰۱۵ بالغ بر ۱۲۷ میلیارد دلار بوده است. سهم بخش های صنعت، کشاورزی و خدمات در تولید ناخالص داخلی به ترتیب: ۳۶٪، ۴/۷٪، ۵۹/۳٪ می باشد. این کشور با توجه به ثبات سیاسی و پیروی از سیاست های اقتصاد آزاد با کلیه کشورها بخصوص با قدرت های جهانی روابط حسنه و دوستانه برقرار کرده است. این سیاست و وجود منابع عظیم نفت، معادن و زمین های کشاورزی علاقه حضور شرکت های بزرگ غربی را در بازار این کشور مضاعف کرده است. در نتیجه مجموعه ای از عوامل فوق شرایط مناسبی را برای جذب سرمایه گذاری خارجی فراهم کرده که این کشور در سال ۲۰۱۴ جزو بیست و پنج کشور دنیا از لحاظ جذب سرمایه گذاری خارجی قرار گرفت.

قزاقستان در دوازده رشته از جمله انرژی، معدن و گندم در جهان دارای رتبه از ۱ تا ۱۴ می باشد. همچنین براساس برنامه آزادسازی اقتصادی ۲۶۳ مورد خدمات اقتصادی و تجاری را به تجار و سرمایه گذاران در یک اداره واحد ارائه می دهد. در سال ۲۰۱۸ مرکز خدمات مالی و بانکی بین المللی بر اساس قانون انگلیس با حمایت بانک توسعه و بازسازی اروپا راه اندازی می شود. این کشور برای جذب سرمایه های خارجی امتیازات و مشوق های زیادی را در اختیار سرمایه گذاران خارجی گذاشته و در ادامه برنامه های خصوصی سازی جهت افزایش سرمایه گذاری و بهره وری در

بخش کشاورزی مرتب نسبت به اصلاح قانون زمین مبادرت ورزیدند که موضوع این گزارش می باشد.

الف- فرصت ها و ظرفیت ها در کشاورزی:

در قزاقستان بخش کشاورزی یکی از اولویت های مهم سرمایه گذاری می باشد. با تاسیس هلدینگ های بزرگ از افزایش تولید صادرات گرا حمایت می کند. اهم پتانسیل ها در بخش کشاورزی بشرح زیر می باشند:

۱- زمین های کشاورزی:

در قزاقستان ۸۰٪ از زمین ها مستعد کشاورزی می باشد. از مقدار فوق تنها حدود ۱۱٪ آن زیر کشت می رود. تقریباً ۱/۲٪ زمین های این کشور را جنگل تشکیل می دهد . در سال ۲۰۱۴ حدود ۱۴/۷ میلیون هکتار زمین گندم ، ۲ میلیون هکتار زمین جو ، ۴۵۰ هزار هکتار زمین دانه های روغنی و ۲۱۶ هزار هکتار زمین پنبه کاشته شده است.

۲- میزان تولید گندم و محصولات کشاورزی:

- قزاقستان جزو ۱۰ کشور اول تولید کننده گندم در جهان است.

- مهمترین مراکز تولید گندم استان های شمالی و مرکزی (قوستانای، آمولو و قزاقستان شمالی)

می باشند و در استان های جنوبی نیز مقدار قابل توجهی گندم، برنج، جو و ... کاشته می شود.

- ۹۵٪ گندم در قزاقستان بصورت بهاره کاشت و برداشت می شود.

جدول حجم تولید گندم:

سال	۲۰۱۱	۲۰۱۲	۲۰۱۳	۲۰۱۴	۲۰۱۵
گندم (هزار تن)	۲۲۷۳۲	۹۸۴۱	۱۴۵۹۶	۱۲۹۹۷	۱۳۷۰۰

- در سال های گذشته تولید جو در حدود ۲ میلیون تن ، دانه روغنی زیر یک میلیون تن و پنبه حدود ۱۰۰ هزار تن در سال بوده است.

- مصرف گندم (سالهای ۱۱-۲۰۱۴): ۹/۲-۹/۵ میلیون تن

- صادرات گندم (سالهای ۱۱-۲۰۱۴): ۳/۷-۱۳/۶ میلیون تن

- تولید غلات (۲۰۱۵): ۱۸/۷ میلیون تن

- تولید گندم (۲۰۱۵): ۱۳/۷ میلیون تن

- مصرف گندم (۲۰۱۵): ۹/۵ میلیون
- صادرات گندم (۲۰۱۵): ۴/۲ میلیون تن
- تولید جو: ۲/۷ میلیون تن
- تولید ذرت: ۷۳۴ هزار تن
- تولید چاودار: ۴۵۴ هزار تن
- تولید برنج: ۴۱۲ هزار تن
- تولید سایر غلات: ۷۰۰ هزار تن
- ۳- برنامه تولید غلات در سال ۲۰۲۰:

دولت قزاقستان در راستای اجرای برنامه های کشاورزی خود در سال ۲۰۱۴ نسبت به سال ۲۰۱۳، ۱۷٪ سرمایه گذاری خود را در بخش کشاورزی افزایش داده است. همچنین دولت سرمایه گذاری ۷۷۰ میلیون دلار طی سال های ۲۰۲۰-۲۰۱۵ در بخش کشاورزی را اعلام نموده است. بر اساس این برنامه:

- ۳-۱- زمین های زیر کشت گندم از ۱۴/۷ میلیون هکتار زمین در سال ۲۰۱۴ به ۱۱/۳ میلیون هکتار زمین کاهش خواهد یافت.
- ۳-۲- زمین های زیر کشت خوراک دام و علوفه از ۱/۵ میلیون هکتار زمین در سال ۲۰۱۴ به ۴/۳ میلیون هکتار زمین افزایش خواهد یافت.
- ۳-۳- با اولویت سرمایه گذاری در احداث مجتمع های کشت و صنعت در کشاورزی، مجتمع های پرورش دام و طیور و .... انجام میشود.
- ۳-۴- نوسازی ۵۰٪ از ماشین آلات کشاورزی (تراکتور، کمباین، تجهیزات و ادوات) تا سال ۲۰۲۰.
- ۳-۵- تاکید بر افزایش بهره وری زمین از طریق مکانیزه کردن کشاورزی و اصلاح بذر و مدیریت.
- ۴- هلدینگ گاز آگرو:

شرکت مادر تخصصی گاز آگرو در کلیه زمینه های کشاورزی به کشاورزان کمک می کند. اهم تسهیلات اعطای این شرکت به کشاورزان بشرح زیر می باشند:

- ۴-۱- این هلدینگ ۷ زیرمجموعه بصورت صندوق و ..... تامین اعتبار و با اعطای وام از کشاورزان حمایت می کند.
- ۴-۲- این هفت صندوق با پرداخت وام از تولیدات صادرات گرا (از بذر تا بازاریابی) حمایت می کند.

ب- قانون اصلاحات زمین های کشاورزی:

قانون زمین های کشاورزی در دو دهه گذشته با توجه به اهمیت و شرایط اقتصادی کشور بکرات بازنگری شده و میشود. طبق قانون مالک زمین دولت است. ماده ۳ قانون، فروش زمین های کشاورزی را به خارجی ها منع کرده است. با این وجود دولت اجازه استفاده موقت (اجاره) از زمین را به اشخاص حقیقی و حقوقی (اتباع خارجی و بدون تابعیت) داده و در اصلاح قانون ۲۰۱۵ در شرایط خاص حق مالکیت زمین را به اتباع قزاقی خود داده بود.

لازم به اشاره است در قانون دهه ۹۰ اجاره زمین ۹۹ ساله بود و سپس در اصلاحات ۲۰۰۳ قانون اجاره زمین را به ۴۹ سال کاهش دادند. در واقع اجاره برای کوتاه مدت ۵ سال و برای بلند مدت ۴۹ سال (بند ۲ ماده ۳۰ و ۳۵ قانون زمین) تعیین و اجرا می شد. در اصلاحات بعدی براساس ماده ۲۴ قانون زمین، خارجی ها می توانستند با سهم بیش از ۵۰٪ برای مدت ۱۰ سال زمین کشاورزی را اجاره و کشت نمایند. این قانون نیز به علت کوتاه بودن مدت اجاره، با استقبال همراه نبود لذا طی سال های ۲۰۱۴-۲۰۱۳ به منظور افزایش سرمایه گذاری در جهت بهبود تولید در کشاورزی مدت اجاره زمین را از ۱۰ سال به ۲۵ سال افزایش دادند که این اصلاحات از اول سال ۲۰۱۵ اجرایی می شد که به دلایلی جهت اجرا به استانها ابلاغ نشده. احتمالاً یکی از عمده دلایل تاخیر در اجرای آن اصلاحات قانون زمین می تواند ملاحظات اجتماعی و سیاسی باشد.

همچنین لازم به ذکر است در سال ۲۰۱۵ رییس جمهور محترم چین نیز به قزاقستان سفر داشتند. در جریان این سفر توافق گردید، قزاقستان یک میلیون هکتار زمین برای کشت گندم و سویا در اختیار چین قرار دهد. پیرو برنامه های اصلاحی قانون زمین، وزیر اقتصاد ملی وقت در جولائی ۲۰۱۵ از اجاره ۷/۱ میلیون هکتار زمین به خارجی ها خبر داد. به تبع از این خبر بود موج اعتراض ها از ۵ فروردین ماه ۱۳۹۵ (۲۴ مارس ۲۰۱۶) بر علیه اصلاح قانون زمین و صدور مجوز های بلند مدت اجاره زمین های کشاورزی به خارجی ها بخش های از کشور را فرا گرفته بود. در برخی از شهرها مخالفت اجاره به چینی ها را هم به زبان آوردند. در پی این ناآرامی ها و اعتراض ها بود که رییس جمهور قزاقستان وزرای اقتصاد ملی و کشاورزی را بر کنار کرد.

رییس جمهور این نارامی ها را ناشی از عدم اطلاع رسانی مناسب، فرهنگ سازی و دسیسه های مخالفان اعلام نموده اند. پیرو این مسائل بود رییس جمهور با یک چرخش آنی اجرای قانون اصلاحات زمین های کشاورزی را تا سال ۲۰۱۷ به تاخیر انداختند.

ج- مصوبه رییس جمهور در خصوص اصلاحات قانون زمین بشرح زیر میباشد

۱- مهلت اجرای قانون اصلاحی زمین که قبل از ۳۱ دسامبر ۲۰۱۶ براساس پاراگراف ۳ ماده ۴۰ و ۴۴ قانون اساسی قزاقستان اجرا میشد به دستور رییس جمهور بشرح زیر تعلیق گردید:

۱-۱- در اجرای قانون، ۲ نوامبر ۲۰۱۵ جمهوری قزاقستان، "اصلاحات و اضافات" بر قانون زمین انجام گیرد.

۱-۲- ماده حق استفاده موقت (اجاره) از زمین با اهداف کشاورزی، با خارجی ها، اشخاص بدون تابعیت، بنگا های حقوقی خارجی و همچنین اشخاص حقوقی که سهام سرمایه آنها بیش از ۵۰٪ با خارجی ها، اشخاص بدون تابعیت و بنگا های حقوقی خارجی باشد.

۱-۳- ماده حق مالکیت خصوصی (با اشخاص و بنگاه های حقوقی) زمین های کشاورزی که دارای مالکیت دولتی می باشد.

۲- دولت قزاقستان باید (موارد زیر را انجام دهد).

۱-۲- نسبت به اصلاحات حقوقی هدفگذاری شده در اجرای پاراگراف یک این مصوبه اقدام نماید.

۲-۲- تشکیل کمیسیون اصلاح قانون زمین.

۲-۳- اتخاذ روش های دیگر برای اجرای این مصوبه.

۳- دادستانی کل قزاقستان، جنبه حقوقی اجرای مصوبه یک را تنظیم خواهد کرد.

۴- نظارت بر اجرای این مصوبه و ارسال ارزیابی آن به نهاد ریاست جمهوری.

۵- این مصوبه از تاریخ امضا (۶ می ۲۰۱۶) لازم الاجرا می باشد.

لازم به اشاره مجلس نمایندگان قزاقستان نیز ۱۶ می ۲۰۱۶ مواد قانون ۲ نوامبر ۲۰۱۵ مربوط به اجاره زمین به مدت ۲۵ سال، داشتن سهام بیش از ۵۰٪ توسط خارجی ها و واگذاری زمین های کشاورزی متعلق به دولت در شرایط خاص به بخش خصوصی را فسخ کرد.

د- تشکیل کمیسیون اصلاح قانون زمین:

- اعضای ۷۶ نفره کمیسیون را نمایندگان مجلس، دانشگاهیان، وزرای دولت، تشکل های دولتی و خصوصی تشکیل می دهند.

- مقررگردید، کمیسیون ضمن تشکیل جلسه درهر شنبه، ظرف مدت ۶ ماه بررسی و بازنگری های خود را در مورد اصطلاحات قانون زمین به مجلس ارائه نماید.

- اولین جلسه کمیسیون در ۱۴ می ۲۰۱۶ با سخنرانی ۶۳ نفر تشکیل گردید. مهمترین نکات مطرح شده در جلسات و بازدیدهای اعضای کمیسیون از استانها بشرح زیر می باشند:

۱- اکثریت اعضای کمیسیون بر واگذاری به بخش خصوصی موافقت و مخالف فروش زمین به خارجی ها می باشند.

۲- اجاره بیش از ۱۰ هزار هکتار زمین به اتباع قزاقستان (حقیقی و حقوقی) و بیش از هزار هکتار زمین به خارجی ها پیشنهاد گردید که نظارت بیشتری صورت گیرد.

۳- زمین به خارجی ها فروخته نشود و اجاره کوتاه مدت باشد.

۴- از اجاره به کشور های همسایه امتناع شود و در صورت همکاری در نزدیکی مرز نباشد

۵- پیشنهاد گردیده به کشورهای توسعه یافته و دارای تکنولوژی اجاره داده شود.

ی- واگذاری (یا اجاره) زمین های کشاورزی به شرکت های ایرانی:

کشت فراسرزمینی با شرکت های ایرانی در قزاقستان از حدود ۲۰ سال پیش با چند شرکت آغاز شده و طی ده سال اخیر نیز شرکت های زیادی متقاضی فعالیت در این زمینه بودند ولیکن متاسفانه به علت پیچیدگی کار موفق نبودند و پس از ضرر زیان فراوان این حرفه را ترک کرده اند. همچنین شرکت هایی هم بوده اند علاوه بر موفقیت در فعالیت، در تولید محصولات خود در این کشور دارای برند شده اند (شرکت کاز- ایر آگرو).

جمهوری اسلامی ایران نیز بمنظور حمایت از کشت فراسرزمینی طی مصوبه شماره ت/۵۱۲۷۱/ه

مورخ ۹۵/۲/۵ وزارت جهاد کشاورزی، بانک مرکزی و صندوق توسعه ملی را مکلف کرده که از اجرای پروژه ها پشتیبانی نمایند.

۱- شرکت کاز-ایر آگرو:

این شرکت فعالیت های کشت فراسرزمینی خود را از سال ۲۰۰۶ با کشت ۲۱۰۰ هکتار زمین در شهر

چووی استان جمبول شروع کرده است. در طی سال های فعالیت خود کشت خود را تا ۳۰ هزار هکتار گندم و آفتابگردان گسترش داده. در سال های ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ بهترین تولید و صادر کننده روغن مایع آفتابگردان در کشور قزاقستان معرفی شده و مهمترین بازار صادراتی روغن این شرکت کشور چین می باشد. در سال ۲۰۱۵ شرکت مذکور ۴ دستگاه کمباین برای جمع آوری گندم از ایران وارد کرده است.

۲- در سالهای اخیر شرکت جهاد سبز کشت فراسرزمینی را با ۲۷۰۰ هکتار زمین شروع کرده است. این شرکت در سال ۲۰۱۵، ۲۲۰۰ هکتار گندم بهاره و ۵۰ هکتار گندم پاییزه کاشته است.

۳- همایش فناوری کشاورزی در پارک آلاتانو آلماتی برگزار گردیده است. در این همایش نمایندگانی از شرکت های تعاونی و دامپروری ایران حضور داشتند و برای همکاری در زمینه های فنی اصلاح بذر، ماشین آلات کشاورزی و کشت فراسرزمینی مذاکره کرده اند. مذكرات در مورد کشت فراسرزمینی را به بعد از تصویب اصلاحات قانون زمین موقوف کرده اند (در تاریخ ۱۵ و ۱۶/۲/۹۴).

۴- برنامه سرمایه گذاری شرکت های ایران در بخش کشاورزی و دامپروری:

در سفر رییس جمهور قزاقستان به تهران در تاریخ ۲۳/۱/۹۵ شرکت های خصوصی دو کشور ۴۸ قرارداد همکاری در بخش های کشاورزی، صنعتی، پتروشیمی، مصالح ساختمانی، معدنی، انرژی، حمل نقل و لجستیک به امضا رسانند (لازم به اشاره است در بیشتر قراردادها ارزش قراردادها ذکر نشده است) و همکاری در بخش کشاورزی بشرح زیر می باشند:

از ۳۸ شرکت، ۱۲ شرکت و از ۴۸ قرارداد، ۲۳ قرارداد و از کل مبلغ ۱/۲ میلیارد دلار قراردادها، ۴۵۰ میلیون دلار آن مربوط به سرمایه گذاری در بخش کشاورزی، دامپروری و تجارت می باشد.

۱- سرمایه گذاری در کشاورزی و دامپروری، ۶ شرکت با ۱۷ قرارداد به ارزش ۳۵۸ میلیون دلار.

۲- در بخش تجارت غلات و گوشت (محصولات صادراتی قزاقستان به ایران)، ۶ شرکت با ۶ قرارداد به ارزش ۸۰ میلیون دلار

- اهم برنامه اولیه شرکت جهاد سبز:

- در ۴ منطقه ۱۰ هکتاری، کشت آزمایشی برنج را شروع کردند.
- ۱۰۰۰ هکتار کشت سویا، ۸۰-۴۰ هزار هکتار کشت غلات در هر استان (۴) در دستور کار قرار دارد.
- ۲۰۰ هکتار کشت شالی.
- ۵۰ هکتار باغ سیب (کلیه کارهای فنی از طرف شرکت جهاد سبز انجام شده و طرف قزاقی در تامین آب مورد نیاز تاکنون اقدام ننموده که موضوع در دست پیگیری می باشد).

- اهم برنامه اولیه گروه آی آگرو :

- ۵۰ هزار هکتار زمین برای کشت غلات در دو استان.
- ۳۰ هزار هکتار زمین جهت کشت غلات در استان آکتوبه.
- ۲۰۰ هکتار زمین در آکتانو
- ۴۰ هکتار زمین جهت احداث گلخانه در استان آکتوبه.
- ۴۰ هکتار زمین جهت احداث گلخانه در استان چیمکنت.
- احداث کارخانه مرغداری و دامپروری
- احداث مجتمع های کشاورزی
- تجارت گوشت و غلات

- اهم برنامه اولیه گروه پارس ارم:

- تاسیس و ثبت شرکت در شهر آلماتی
- آماده سازی کشت آزمایشی ذرت در ۲۷۰ هکتار زمین
- آماده سازی ۱۰۰۰ هکتار زمین و قابل توسعه تا ۵۰۰۰ هکتار برای کاشت پاییزه غلات
- انتخاب و اختصاص زمین دامداری برای ۵۰۰۰ راس گاو شیری
- انتخاب و اختصاص اراضی کاشت خوراک دام به وسعت ۵۰۰۰ هکتار و ایجاد باغ میوه به وسعت ۱۰۰۰ هکتار زمین
- انتخاب و اختصاص زمین برای احداث غذای آماده ، کشتارگاه و فرآوری گوشت.
- در مجموع، در چارچوب قراردادهای مذکور ۸۰ هزار و ۲۸۰ هکتار زمین توسط گروه آی آگرو ، ۴۱ هزار و ۲۵۰ هکتار زمین توسط جهاد سبز و ۷۲۷۰-۱۲۰۰۰ هزار هکتار زمین توسط گروه

پارس ارم برای کشت فرا سرزمینی مذاکره و قرارداد منعقد شده است. در واقع ادامه مذاکره و اجرای قرارداد های ۱۳۳۵۳۰ هکتار زمین کشت فرا سرزمینی نیاز به پیگیری جدی از طرفین دارد.

پیگیری اجرای قراردادها:

- ۱- برگزاری جلسه با کلیه شرکت های خصوصی ایرانی در تاریخ ۹۵/۲/۵ در سازمان توسعه تجارت ایران
- ۲- برگزاری جلسه با سفیر محترم قزاقستان در تهران در تاریخ ۹۵/۳/۲۵ در سازمان توسعه تجارت ایران.
- ۳- جلسه رایزن بازرگانی با مدیر کل امور بین الملل وزارت سرمایه گذاری و توسعه قزاقستان در تاریخ ۹۵ / ۲ / ۲۴ در خصوص همکاری شرکت ها و اجرای قراردادها.
- ۴- جلسه رایزن بازرگانی با مدیر عامل آژانس سرمایه گذاری جهت پیگیری اجرای قراردادها
- ۵- جلسه رایزن بازرگانی با مدیر عامل هلدینگ بایترک جهت پیگیری اجرای قراردادها
- ۶- جلسه رایزن بازرگانی با معاون بین الملل اتاق بازرگانی قزاقستان جهت پیگیری اجرای قراردادها.
- ۷- پیگیری موردی رایزن بازرگانی با تلفن از وزارت سرمایه گذاری، اتاق بازرگانی، آژانس سرمایه گذاری، بایترک و بخش معدن از شرکت سامروک
- ۷- پیگیری موردی رایزن بازرگانی از خود شرکت های ایرانی و ...

- گزارشات دریافتی از شرکت ها:

- ۱- شرکت جهاد سبز پروژه های سال گذشته خود را انجام می دهد (۲۷۰۰ هکتار زمین کشت گندم، ۵۰ هکتار کشت آزمایشی برنج، ...)
- ۲- شرکت های جهاد سبز، گروه پارس ارم و سایر شرکت هایی که در بخش کشاورزی قرارداد های جدید امضا کرده اند منتظر تصویب قانون جدید زمین توسط مجلس می باشند. این مسئله بسیاری از برنامه های سرمایه گذاری شرکت های ایرانی را به تاخیر انداخته است.
- ۳- شرکت ساریکا سبز سرخس ایران قرار داد خرید گندم از شرکت آکبیدای قزاقستان را به علت عدم

همکاری آن شرکت لغو کرده است.

اهم مشکلات:

- نبود همکاری های بانکی بین دو کشور (علیرغم پیگیری های مداوم این مسئله هنوز حل نشده است. بانک پارسیان و بانک زمان قرارداد همکاری محدودی به یورو دارند).
- کندی صدور روادید به تجار و سرمایه گذاران (علیرغم افزایش تعداد پروازها بین دو کشور، مسئله روادید کمافی سابق وجود دارد).
- شرکت هایی که کشت فرازمینی دارند از جمله جهاد سبز نگران وضعیت فعالیت خود در قزاقستان هستند. تکلیف زمین هایی که کشت می کنند و قرارداد هایی که دارند چه خواهد شد.
- شرکت هایی که جدیداً شروع به سرمایه گذاری کرده اند نگران امنیت سرمایه گذاری خود می باشند
- شرکت هایی که می خواهند سرمایه گذاری کنند در خواست تسهیل روادید و اقامت از طرف دولت قزاقستان می باشند.
- در تمامی ملاقات های فوق و پیگیری های موردی، در مورد قرارداد ها با شرکت های ایرانی، طرف قزاقی منتظر صدور دستور از مقامات بالا می باشند.

موارد قابل طرح:

- تسریع در رفع مشکلات بانکی برای نقل و انتقالات پول و سرمایه گذاری بین دو کشور
- تسریع در صدور روادید
- شرکت های قزاقی در ارسال اطلاعات به طرف های ایرانی خود سریع عمل نمایند
- قزاقستان نیست پروژه های اولویت دار خود طی سال های ۲۰۱۶-۲۰۲۰ در زمینه های کشاورزی و دامپروری، انرژی، صنعت، مواد غذایی، مصالح ساختمانی، دارو، حمل و نقل و لجستیک و ... می خواهد با ایران همکاری داشته باشد اعلام نماید
- تاکید بر صدور ماشین آلات کشاورزی با توجه به برنامه نوسازی ۵۰٪ از ماشین آلات کشاورزی (تراکتور، کمباین، تجهیزات و ادوات) دولت این کشور تا سال ۲۰۲۰.

- دولت قزاقستان اولویت های سرمایه گذاری در احداث مجتمع های کشت و صنعت، مجتمع های دامپروری و ... به طرف ایرانی اعلام نماید.

- برگزاری جلسه با کلیه شرکت های خصوصی قزاقی که با شرکت های ایرانی قرار داد دارند.

- طرح مطالبات شرکت های ایرانی از شرکت های قزاقی (پردیس سبزممل و فواکه از شرکت بیوهم قزاقستان)

- رسیدگی و صدور مجوز معافیت از مالیات و عوارض گمرکی برای واردات ماشین آلات کشتارگاه در شهر سیمی قزاقستان جنوبی (آقای شکاری).

ارزیابی:

خصوصی سازی اقتصاد قزاقستان و پیوستن این کشور به بازار آزاد خیلی وقت پیش کلید خورده است. با توجه به اهمیت و نقش بخش کشاورزی در زندگی عامه مردم فرآیند اصلاحات کشاورزی به کندی انجام می گیرد و همیشه مشکلات خاص خود را به همراه دارد.

در این کشور بیش از ۴۴٪ مردم در روستا ها زندگی می کنند و با کشاورزی پیوند تاریخی دارند، حدود ۲۰٪ اشتغال، ۴/۶٪ تولید خالص داخلی، ۱۰٪ تجارت متعلق به بخش کشاورزی می باشند. همچنین تولید گندم، مصرف و صادرات آن نقش کلیدی در اقتصاد قزاقستان دارد. دولت با توجه به اهمیت بخش کشاورزی نسبت به اصلاح و سرمایه گذاری در آن، برنامه هایی را تا سال ۲۰۲۰، ۲۰۳۰ و ۲۰۵۰ تهیه و برای اجرای آنها میلیاردها دلار اعتبار مالی را از داخل و خارج برای نوسازی ماشین آلات، احداث کشت و صنعت و دامپروری برنامه ریزی کرده است.

بر اساس اطلاعات موجود امارات از سال ۲۰۰۸ تا کنون حدود ۴۰۰ هزار هکتار زمین را کاشت و برداشت می کند. از کاشت و برداشت چینی ها اطلاعاتی در دسترس نمی باشد ولیکن از سال ۲۰۱۵ قرار داد اجاره یک میلیون هکتار زمین و شرکت های ایرانی زیر ۱۵۰ هزار هکتار زمین را برای اجاره قرارداد امضا کرده اند که هنوز در جهت اجرای آن ها مذاکرات عملی شروع نشده است.

بنابراین ناآرامی های مردمی اخیر صرفا ناشی از اجاره زمین به خارجی ها نیست بلکه عوامل دیگری هم دارد. این ناآرامی ها، ریشه در نارضایتی مردم از سیاست های دولت، احساس خطر ناسیونالیست ها از حضور ورسوب چینی ها در کشور، فشار افزایش هزینه های اقتصادی بر مردم است. همچنین مخالفان سیاسی دولت به ویژه احزاب چپ در تبلیغ و تخریب برنامه های اصلاحی دولت سهمی قابل توجهی دارند.

اهم نکات مطرح شده در جلسات کمیسیون اصلاحات به شرح زیر می باشند:

- ۱- اکثریت اعضای کمیسیون موافق اصلاحات قانون زمین به نفع کشاورزان می باشند.
- ۲- فروش زمین فقط به اتباع قزاقستان صورت پذیرد.
- ۳- اشخاص حقیقی و حقوقی که زمین اجاره می کنند لازم است سرمایه و تکنولوژی بیاورند و صورت وضعیت فعالیت خود را به دولت محلی گزارش نمایند (برای اجاره بیش از ۱۰ هزار هکتار به اتباع قزاقستان و یک هزار به بالا برای خارجی ها).
- ۴- خارجی ها می توانند فقط زمین کشاورزی برای کوتاه مدت اجاره نمایند و حتی به اتباع کشور های هم مرز اجاره داده نشود، اگر هم اجاره داده شود در مناطق مرزی نباشد.
- ۵- یکی از موارد بسیار مهم اظهار شده این است که به کشور های توسعه یافته اجاره داده شود مثلا دانمارک ، آلمان و ... اشاره شده است.
- ۶- پیشنهاد شده که کنترل ، نظارت و بازدید دولت از زمین های اجاره ای در پنج سال اول هر سال و در سالهای بعد ی از هر سه سال یکبار صورت پذیرد .
- ۷- براساس خبر های دریافتی از استاتها، از طرف مقامات استانی یا مردم حرکت های منفی برای توقف قراردادها گزارش نشده است.

گزارش و پیشنهاد ۱۰ ماده ای کمیسیون به رییس جمهور در مورد اصلاحات قانون زمین

- ۱- اجاره زمین به اتباع قزاقستان برای مدت ۴۹ سال
- ۲- بیشترین میزان اجاره زمین به اتباع قزاقی اختصاص یابد
- ۳- قوانین و مقررات سخت تری برای اجاره زمین در نوار های مرزی تدوین و تصویب شود
- ۴- زمین های مرتع مناطق پر جمعیت نباید اجاره داده شود که مورد نیاز جمعیت آن منطقه می باشد
- ۵- مقامات استان مجاز به خرید زمین های کشاورزی برای استفاده عمومی (خانه سازی و ...) می باشد
- ۶- میزان اجاره و گسترش آن به مجلس گزارش شود
- ۷- وزارت کشاورزی پیشنهاد نموده مدت مهلت قانونی اجاره برای شرکت های مشترک خارجی جهت سرمایه گذاری افزایش یابد

۸- وزارت کشاورزی در صورت تایید این پیشنهادات با رییس جمهور، لایحه آن را به مجلس ارائه نماید

۹- پیشنهاد می گردد، قانون اصلاحات زمین برای مدت ۵ سال (تا ۳۱ دسامبر ۲۰۲۱) به تاخیر انداخته شود

۱۰- در صورت تایید این پیشنهادات با رییس جمهور، پایان کار کمیسیون اعلام گردد.

در تاریخ ۱۸ آگوست ۲۰۱۶ رییس جمهور نیز ضمن تائید پیشنهادات کمیسیون با اشاره به شرایط بحران مالی جهانی و شرایط سخت اقتصادی قزاقستان، دولت و مجلس را به تصویب بهترین قانون کشاورزی که در جهان نمونه میباشد ترغیب کرده است .

بنابراین قوانین و مقررات جاری کشاورزی برای مدت ۵ سال آینده نافذ خواهد بود .دولت قزاقستان با این رویکرد می خواهد برنامه های استراتژیک خود را(برای سالهای ۲۰۲۰، ۲۰۳۰، ۲۰۵۰) ادامه دهد. مجلس نیز احتمالاً قانونی را تصویب می نماید که رضایت نسبی مخالفان و عامه مردم را با یک سری اصلاحات و محدودیت های جدید (باتوجه به پیشنهادات فوق الذکر بجای ۲۵ سال مدت اجاره را ۲۰-۱۵ سال، سهم سرمایه کمتر از ۵۰٪، تمدید مدت اجاره فقط برای یکبار به خارجی ها، نظارت بیشتر دولت بر اجاره ها ...) بسنده نمایند.

در پایان لازم به اشاره است در سالجاری تعداد شرکت های ایرانی درخواست سرمایه گذاری در بخش کشاورزی و دامپروری در قزاقستان می باشند و شرکت های قزاقی هم برای جذب سرمایه از ایران در این زمینه ها به این رایزنی مراجعه می کنند. علاوه بر سرمایه گذاری زمینه های همکاری در بخش های صادرات محصولات کشاورزی، شیلات، ماشین آلات کشاورزی، صدور خدمات فنی و مهندسی کشاورزی و شیلات، واردات محصولات کشاورزی منجمله گندم، دانه های روغنی، نهاده های دامی، گوشت و... برای همکاری وجود دارد. بمنظور توسعه و گسترش همکاری ها در بخش های فوق الذکر و برقراری ارتباط بین شرکت های دوکشورهماهنگی ها و اقدامات لازم مرتب صورت می گیرد. همچنین در سفر رییس جمهور آن کشور به تهران در سالجاری شرکت های ایرانی تعدادی قرار داد (۱۲ شرکت، ۲۳ قرار داد به ارزش ۴۵۰ میلیون دلار) امضا کرده اند . پیشنهاد می شود ، این شرکت ها و سایر شرکت ها با توجه به شرایط وقانون جاری بدون اتلاف وقت درمورد پروسه اصلاحات قانون زمین نسبت به مذاکره و انعقاد قرارداد های اجرایی با دقت بیشتر حقوقی جهت بهره مندی از تسهیلات جاری قانون سرمایه گذاری در بخش کشاورزی مبادرت نمایند.

